

DNEVI ETNOGRAFSKEGA FILMA / DAYS OF ETHNOGRAPHIC FILM	
Predfestivalno posvetovanje	
VIDIKI VIZUALNE ETNOGRAFIJE	
Ponedeljek / 11. marec 2013 /	
Slovenski etnografski muzej	
09:00	<p>Naško Križnar: Strategije vizualne etnografije</p> <p>Ker so protagonisti vizualne antropologije vedno poudarjali, da vizualna antropologija ni samo snemanje filmov, je bila filmska produkcija v tem okviru dolgo časa mačehovsko obravnavana, češ, naj filme snemajo, in razmišljajo o njih, cineasti. Mi bomo skrbeli samo za strokovno vodstvo ali pa se bomo kvečjemu ukvarjali s teoretičnimi problemi filmske prezentacije in reprezentacije. Tak način razmišljanja je še vedno prisoten med nekaterimi (vizualnimi) antropologi. Večina pa vendarle razmišlja drugače. V svojem prispevku bom predstavil mejnike v spremembi mišljenja, da je antropološko filmanje stvar drugih in kakšen je današnji položaj raziskovalcev s kamero, njihova izhodišča, probleme in možnosti ter oblike komunikacije z javnostmi. V kolikšni meri lahko govorimo o vizualni etnografiji kot o skupnem izrazu za uporabo kamere v raziskovalne in prezentacijske namene? Koliko znanja iz filmske produkcije je potrebno za vsako od teh vlog in kako doseči višjo raven izobraževanja ter večjo kakovost izdelkov?</p> <p>Tone Rački: Pogledi na oblikovanje filmske slike</p> <p>Kot dolgoletni mentor v Poletni šoli vizualne etnografije, sem v stiku s problematiko etnografskega filmanja spoznaval nekatere dileme te produkcije. Po eni strani tematika zahteva posebne prijeme pri realizaciji filmov, po drugi strani pa se ta specifična veja kinematografije ne more izogniti nekaterim zakonitostim ali pravilom, ki veljajo tudi za druga področja filmskega ustvarjanja. Med slednjimi je predvsem oblikovanje filmske slike. Postavitev kamere, svetloba, plan, kompozicija, so prvine, katerih poznavanje je bistveno za uspešno vizualno (re)prezentacijo tako na ravni gradiva kot na ravni artikulirane filmske pripovedi.</p> <p>Miha Peče: Vprašanja postprodukcije vizualne etnografije</p> <p>Etnografski film mnogi označujejo kot poseben žanr dokumentarnega filma, torej kot filme, ki so s strani ustvarjalcev in občinstva prepoznani kot sorodni in hkrati različni od ostalih. Vendar pa etnografski film ni popolna monolitna celota, da bi jo lahko klasificirali z eno oznako, še manj pa ga lahko povezujemo s konceptom žanra. Znotraj njega lahko najdemo oblike filmov ali posebnih pristopov, ki so značilni za celotno področje dokumentarnega filma ali pa tipe filmov, ki so značilni zgolj za etnografski film. V pričujočem prispevku bi izdvojil nekaj najbolj pogostih tipov filmov na področju etnografskega filma. Moj namen ni klasifikacija ali sistematizacija področja, ampak opozoriti na tipske lastnosti, ki zahtevajo posebno pozornost v fazi postavljanja strukture filma, najpogosteje na začetku montaže filma. Čeprav mnogo filmskih ustvarjalcev montažo doživlja kot počasno in postopno izrisovanje koherentne zgodbe iz zamegljene množice posnetkov, je usoda filma največkrat zapečaten že v prvih potezah montaže.</p>
10:30	
	Odmor

10:40	<p>Nadja Valentinčič Furlan: Vizualna etnografija v slovenskih muzejih Kustodinja za etnografski film v SEM bo v svojem prispevku razmišljala o vlogi in možnostih vizualne etnografije v slovenskih muzejih. V večini primerov kustos v eni osebi poskrbi za strokovno vodstvo, razmišlja o teoretičnih problemih in tudi o praktični izvedbi snemanja in montaže, v nekaterih muzejih pa se etnologi nagibajo k sodelovanju s profesionalno filmsko ali televizijsko ekipo. Vizualna etnografija v muzejih zajema več različnih področij in podzvrsti, njena specifičnost je usmerjenost v avdiovizualno prezentacijo različnih vrst kulturne dediščine za razstave in sorodne projekte. Dotaknili se bomo vizualne produkcije znotraj dveh aktualnih razstav Slovenskega etnografskega muzeja: za razstavo o vratih kot prostorskih in simbolnih prehodih življenja pripravljamo video prikaze materialne in nesnovne dediščine, za drugo stalno razstavo <i>Jaz, mi in drugi: podobe mojega sveta</i> pa snemamo pripovedi obiskovalcev o njihovih identitetah, ki so neke vrste osebna duhovna dediščina posameznika.</p> <p>Jelka Pšajd: Na terenu z video kamero V pričujočem prispevku/refleksiji bom predstavila lastne izkušnje terenskega snemanja: namen snemanja s kamero; vrsto posnetega materiala, ki ga hranimo v našem muzeju; sodelovanja udeležencev in protagonistov pri izdelavi dokumentacije oziroma metodologija snemanja. Poudarek predstavitev bo na zadnjem vizualnem gradivu <i>Josipdolsko srce: Sedanost v preteklosti pruharstva v Josipdolu</i>, ki je bil nastajal v letu 2012.</p> <p>Mira Petek: Nekaj vprašanj produkcije etnografskega filma Da sta se vizualna antropologija oz. etnografski film dodobra uveljavila kot metoda in način prezentacije informacij, je trajalo kar nekaj časa. Margaret Mead za to navaja naslednje tri vzroke: uveljavljena paradigma o antropologiji kot o »besedni znanosti«; specifične veščine, ki jih zahteva snemanje s kamero; in stroški opreme in snemalnega procesa. Vendar smo do zdaj že opravili z zadržki glede vseh treh dejavnikov. Antropologija zdaj ni več mlada veda in je zato od nje povsem primerno pričakovati raznoliko metodologijo, vključno z etnografskim filmom. Vendar se moramo zavedati, da se med snemanjem srečamo z mnogimi vprašanji, tako na terenu, kot v fazi montaže. Prva dilema je količina posnetega gradiva. Kaj snemati, koliko časa in kako podrobno? Druga dilema je način, kako se čim bolj intimno približati dogodkom, ne da bi jih zmotili s svojo navzočnostjo. Naslednje vprašanje je vprašanje snemalne metode (oportunistično, načrtovano ali t.i. »odklonsko« snemanje) ter pristopa znotraj izbrane metode (obzervacijsko ali participatorno snemanje). Zadnja dilema, s katero se srečuje antropolog pri izdelavi etnografskega filma, pa je seveda montaža; po eni strani nam zaradi upravljanja z estetiko omogoča film približati gledalcem, po drugi strani pa lahko nehote priredimo posamezne informacije in njihovo vrednost. Vsaka produkcija etnografskega filma je bogata in zanimiva izkušnja, ki pa prinaša tudi dovršen mel odgovornosti glede prezentacije informacij.</p>
12:00	Kosilo

14:00

Miha Poredoš: Legitimnost etnografskega filma pri terenski raziskavi.

V prispevku bom razmišljal o metodoloških vprašanjih, ovirah in problemih, s katerimi sem se ukvarjal med svojim terenskim delom, ki sem ga opravljal v Južni Ameriki. Soočil bom dva primera uporabe etnografskega filma pri raziskavi. Prvi se dotika oportunističnega aktivističnega filmanja: preprašuje legitimnost vizualije za reprezentacijo dogajanja, film kot sredstvo za opolnomočenje raziskovanih, ter smiselnost in uporabnost političnega stava filma. Drugi pa se ukvarja s praktičnimi metodološkimi vprašanji vizualne raziskave kot pomožnega orodja pri terenskem raziskovanju: ima vizualija večjo legitimiteto kot drugi raziskovalni viri (intervju, opazovanje, literatura.) Na koncu bom razglabljal o problemih, s katerimi sem se soočal kot raziskovalec (senzibilnost, naivnost, zavedenost s strani terena).

Marko Vidnjevič: Dokumentarni film v Mediteranu – Analiza poletne šole

V analizi želim predstaviti kompleksnost izdelave etnografskega filma, (morda še bolje, večplastnost pristopov izdelave), ki pa v pojmovni povezavi in primerjalno precej odstopa od izdelave t.i. cineastičnega dokumentarnega filma, vsaj na treh ravneh.

Na prvi ravni je treba povsem jasno razmejiti etnografski film za potrebe arhiviranja (tudi za izobraževalne namene) in film, ki ga nameravamo distribuirati oz. javno predvajati (ali z njim nastopati na festivalih). To, prvo razlikovanje, vsekakor odpira različne možnosti, pa tudi omejitve, o katerih želim spregovoriti in razpravljati.

Druga raven obravnave je nujnost vpeljave večšine snemanja oz. uporaba video kamere za potrebe raziskovalnega dela na visokošolskem študiju humanističnih ved. Na eni strani imamo študente, ki so z določenim predznanjem že »opremljeni«, medtem ko drugi tega nimajo. Posledica je nezmožnost hitrejšega napredovanja na tem področju v okviru rednega študija. Nihče pa ne zna pravilno pristopiti k postopkom za izdelavo etnografskega filma, kot npr.: k obdelavi teme, k izvedbi fokusirane raziskave, k pisanju scenarija oz. seznama motivov, k pripravi opreme za teren in režije na terenu. K potrebnim znanjem bi prišteli še kakovostno snemanje, popisovanje in arhiviranje posnetkov, pregledovanje gradiva pred montažo, montažo, pripravo na projekcijo in predvajanje v javnosti.

Tretja je epistemološka raven kot celovit razmislek o lastni praksi in o razumevanju ter uvajanju sodobnih pristopov k izdelavi etnografskega filma.

Pri pojasnitvi določenih dejavnosti (snemanje na terenu, montaža...) bo sodeloval kolega Damjan Muhič, koordinator poletne šole.

Marko Smole: Komentar ob filmu v govorih doline Čabranke in zgornje Kolpe, »Naše pamejnki«

V dolini zgornje Kolpe in Čabranke ter okolici snemamo pripovedi v govorih na obeh straneh slovensko-hrvaške meje. Snemanja smo sklopu projektov Etnološke zbirke Palčava šiša iz Plešč na Hrvaškem, ko so potekala s finančno pomočjo Urada za Slovence v zamejstvu, izvajali s pomočjo polprofesionalne snemalne ekipe, kasneje zgolj amatersko, s skromnejšimi napravami. Naš cilj je bil posneti najstarejše in najbolj zanimive govorce, ki so v razgovoru pripovedovali o življenju v družini in vasi. Z manjšimi montažnimi posegi smo posnetke uredili v gledljive filme, ki naj bi posredovali izkušnje širšemu krogu domačinov ter vzpodbujali razmišljanje predvsem o nesnovni dediščini. Nastalo je pet filmov v dolžini od pol ure do ure, vse projekcije so bile lepo obiskane.

Tokratni film je imel delno drugačen namen. Pripravljen je bil ob prijavi govorov za vpis v register žive dediščine v Republiki Sloveniji. Na podlagi posnetkov,

	<p>opravljenih med terenskimi raziskavami leta 2011 v različnih krajih od Babnega Polja preko Hrvaške do osilniškega konca, smo želeli prikazati lokalne govore kot tudi spomniti na oblike nesnovne kulturne dediščine. Za prikaz kontinuitete je bil dodan posnetek dramske igre, ki so jo izvajali mladi udeleženci ob zaključni prireditvi in so jo za ta namen tudi napisali na podlagi slišanih pripovedi. Pri montaži smo uporabili minimalne obdelave, zaradi širše javnosti so bili dodani vmesni napisi v slovenskem in hrvaškem jeziku. Pri pripravi tovrstnih filmov marsikdaj močno omejuje predvsem tehnična kvaliteta posnetega materiala in veščina snemalca.</p> <p>Nena Židov: Vesela družba naprej! Pustna sobota v Drežnici Ogled gradiva in razprava o njem.</p>
15:20	Razgovor
16:00	